

บทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถาบันฝึกครู
(The Role of the Heads of Student Personnel Departments
in Teacher Training Institutions.)

โดย

นายทองคุณ หงส์พันธุ์ กศ.ม. (เกียรตินิยม)

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

พ.ศ. 2513

000931

I 1547526A

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนประกอบการศึกษา ตามระเบียบวิธีมาตรฐานทางบัณฑิต

ผอ. บัณฑิตวิทยาลัย

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการทราจบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานกรรมการ
กรรมการ

กรรมการ

อาจารย์ควบคุมการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยุไธย สาร

วันที่ ๒๘ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหน้าที่ความรับผิดชอบที่ปฏิบัติจริงของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถานับฝึกหัดครูระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ โดยเปรียบเทียบความเห็นของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง กับความเห็นในเรื่องเดียวกันของ
 - 1.1 อาจารย์ใหญ่
 - 1.2 อาจารย์ฝ่ายปกครองและสวัสดิการ
 - 1.3 นักศึกษา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะและปริมาณงานในหน้าที่หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถานับฝึกหัดครูขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
3. เพื่อสำรวจและศึกษาปัญหาการจ้ดและการดำเนินงานของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ

วิธีการวิจัย

ศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการจ้ดและการดำเนินงานด้านปกครองและสวัสดิการ นักศึกษาของสถานับฝึกหัดครู จากตำรา เอกสาร รายงาน และการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและสร้างเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งผ่านการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเลือกข้อความแล้วแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 หมวด คือ เกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ ปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม และลักษณะและปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและ

สวัสดิการ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถาบันฝึกหัดครูทั่วประเทศ 25 แห่ง ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 675 คน เป็นอาจารย์ใหญ่ 25 คน หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ 25 คน อาจารย์ฝ่ายปกครองและสวัสดิการ 125 คน และนักศึกษา 500 คน แบบสอบถามได้รับคืน 615 ฉบับ (91.26 %) เป็นของอาจารย์ใหญ่ 22 ฉบับ (92 %) หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ 25 ฉบับ (100 %) อาจารย์ฝ่ายปกครอง 118 ฉบับ (94.40 %) และนักศึกษา 450 ฉบับ (90 %)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยของอันดับ การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t - test) และค่าสหสัมพันธ์ของอันดับ (Rank-difference correlation coefficient) เกี่ยวกับปัญหาของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ ใช้วิธีหาค่าร้อยละ และอันดับความสำคัญของปัญหา และเกี่ยวกับลักษณะและปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ ใช้วิธีหาพิสัย (Range) ค่าเฉลี่ย (Means) และการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี One - way analysis of variance

สรุปผลการวิจัย

1. หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถาบันฝึกหัดครู 25 แห่ง เป็นชาย 15 คน หญิง 10 คน ส่วนมากมีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี ชายทุกคนแต่งงานแล้วแต่หญิงส่วนมากยังเป็นโสด (7 คน) หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการส่วนมากสำเร็จปริญญาตรีขึ้นไป

2. เมื่อเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ ระหว่างหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ กับ อาจารย์ใหญ่ อาจารย์ฝ่ายปกครองและนักศึกษา ปรากฏว่า

2.1 หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการมีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตนไม่แตกต่าง กันกับความเห็นในเรื่องเดียวกันกับอาจารย์

ใหญ่ อาจารย์ฝ่ายปกครองและนักศึกษา

2.2 ความเห็นของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการสอดคล้อง
กับความเห็นของอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ฝ่ายปกครองและ
นักศึกษา มากน้อยแตกต่างกันลงมาตามลำดับ

3. ปัญหาสำคัญของฝ่ายปกครองและสวัสดิการตามความเห็นของอาจารย์
ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ อาจารย์ฝ่ายปกครอง และนักศึกษา คือ
ปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของนักศึกษา ระบบการหางานของฝ่ายปกครองและ
สวัสดิการ บริการอาหาร คุณลักษณะของนักศึกษา อาคารสถานที่ บุคลากรฝ่าย
ปกครอง หอพัก น้ำ-ไฟฟ้า นักศึกษาเดินเวียน และความปลอดภัย

4. ปริมาณงานของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการไม่แตกต่างกันตาม
ขนาดของสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการจะมีหน้าที่อื่น ๆ อีกไม่น้อย
กว่า 1 หน้าที่ มีหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการเพียง 2 คนที่ไม่มีชั่วโมงสอน
และมีสถานศึกษา 1 แห่ง ที่งานด้านปกครองและสวัสดิการทั้งงานธุรการอยู่ในฝ่าย
เดียวกัน

ABSTRACT

Statement of the Problem.

This research was designed to study some of the duties and responsibilities of the Heads of Student Personnel Department (HSPDs) in teacher training institutions. The study was limited to 25 institutions of below undergraduate education which was subjected to Teacher Training Department. Three major purposes of this study were:

1. To compare the opinions of the HSPDs with Principals, student personnel staffs and students regarding to some actual role of HSPDs
2. To compare the work loads of the HSPDs of teacher training institutions among the small size, the middle size, and the large size institutions.
3. To investigate the problems of the student personnel department.

Methods and Procedures

The first step of the study was to review all the available literature which concerned with the student personnel services. A questionnaire was constructed and then tryout to analyze data and selection the items for the final questionnaire. The questionnaire is comprised of four sections: the

role items of HSPDs, the problems, the status of samples and work loads of HSPDs. And then the questionnaires were sent to 675 samples, they were 25 principals, 25 HSPDs, 125 student personnel staffs and 500 students in 25 teacher training institutions. Usable returns were received from 615 samples (91.26 %) which were 22 principals (92 %), 25 HSPDs (100 %), 118 student personnel staffs (94.40 %) and 450 students (90 %).

The obtained data were then tallied, tabulated and analysed, using such statistics as weight-rank mean, testing of significant among means and rank correlation in section I, percent and rank in section II and III, range, means and one-way analysis of variance in section IV.

Findings and Conclusions

The significant finding of this study can be summarized as follows:

1. The HSPDs of 25 teacher training institutions was 15 men and 10 women. All of men were married but seven of women were single. Most of HSPDs ages were 36 to 45 years and most of them had the bachelor's degrees.

2. The comparative analysis of the opinions of the samples with regard to some actual role of HSPDs yielded the following results:

2.1 No significant differences existed between various paired HSPDs relative to principals, student personnel staffs and students.

2.2 The opinions of HSPDs were mostly consensus with principals student personnel staffs and students, but it decreases respectively.

3. The important problems of the students personnel department were as follows: the behavior of students, working system of the department, food services, the characteristic of student, school plant, student personnel staffs, dormitory, water & electricity, off-campus student and safety.

4. Size of the institution had not relationship to the work loads of HSPDs. Every HSPDs had other responsibility not less than one duty. Two of HSPDs had no teaching load and there was one institution that the student personnel affairs and business affairs were included in the same department.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและ
ช่วยเหลือจากหลายท่าน คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยุ ใสธร ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการวิจัย ใ้ให้
คำแนะนำ ช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมาตั้งแต่เริ่มแรกจน
กระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จบริบูรณ์

อาจารย์ ไกรวิจิต ตันศิริเมธ แห่งแผนกวิชาวิจัยการศึกษา ได้ให้ข้อเสนอ
แนะบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์และเสนอข้อมูลต่าง ๆ

ผู้อำนวยการกอง กองโรงเรียนฝึกหัดครู ได้กรุณาออกหนังสือส่งแบบ-
สอบถามไปยังสถานศึกษาฝึกหัดครูต่าง ๆ ซึ่งความกรุณาอันนี้มีส่วนทำให้ได้รับความ
ร่วมมืออย่างดียิ่งจากสถานศึกษาฝึกหัดครูทุกแห่ง

ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ อาจารย์
ฝ่ายปกครองและสวัสดิการ และนักศึกษาของสถานศึกษาฝึกหัดครูทุกแห่งที่เป็นแหล่ง
ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอ-
แนะต่าง ๆ อย่างดียิ่ง

คณะนิสิตปริญญาโทปีที่ 2 แผนกวิชาบริหารการศึกษา ในฐานะเพื่อนร่วมชั้น
ได้ให้ข้อเสนอแนะ และวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินการวิจัยต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่
เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

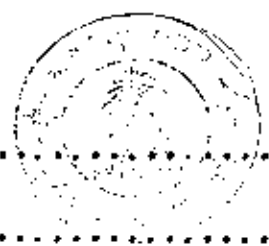
คุณเสริมพงศ์ หงส์พันธุ์ หลานชายของผู้วิจัย ได้ให้ความช่วยเหลือในการ
วิเคราะห์ข้อมูลบางอย่างตลอดจนการคัดลอกวิทยานิพนธ์จากฉบับร่าง

นอกจากนี้ยังมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บังกรุณาให้ทุนช่วยเหลือ
การวิจัยนี้ด้วย

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับจากทุกท่านที่กล่าวนามมาแล้วข้างต้น
จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ทองคำ หงส์พันธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กติกกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญตาราง	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
สมมุติฐานของการวิจัย	6
ความสำคัญของ ปัญหา	7
คำจำกัดความ	7
2 สรุปวรรณกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง	9
ความมุ่งหมายของการฝึกหัดครู	9
ความสำคัญของการปกครองและสวัสดิการนักศึกษา	10
ปรัชญาและความมุ่งหมายของการปกครองและสวัสดิการนักศึกษา	12
ขอบเขตและลักษณะงานกำนปกครองและสวัสดิการนักศึกษา	18
การจัดหน่วยงานบริหารกำนปกครองและสวัสดิการนักศึกษา	22
หน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าผู้บริหารงานกำนปกครอง	
และสวัสดิการ	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	45
วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือวิจัย	50
การทดสอบแบบสอบถาม	58
แบบสอบถามฉบับจริง	70
การเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	83
บทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ	95
ปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ	112
ลักษณะและปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ	119
5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	136
ความมุ่งหมายของการวิจัย	136
วิธีดำเนินการวิจัย	137
ผลการวิจัย	140
ข้อเสนอแนะบางประการ	172
บรรณานุกรม	177
ภาคผนวก	182
ผนวก 1 แบบสอบถามฉบับทดสอบ	183
ผนวก 2 หนังสือคำสั่งแบบสอบถาม	199
ผนวก 3 จดหมายของผู้วิจัยถึงผู้ตอบแบบสอบถาม	200
ผนวก 4 แบบสอบถามฉบับจริง	201
ผนวก 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับทดสอบ(ตอน ก.)	213
ผนวก 6 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับทดสอบ(ตอน ข.)	218

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	รายชื่อและสถานที่ตั้งของสถานขึ้นฝึกหัดครู.....	49
2	ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นขัดแย้งกันตามเกณฑ์ที่ 1	63
3	ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นขัดแย้งกันตามเกณฑ์ที่ 2	64
4	ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นขัดแย้งกันตามเกณฑ์ที่ 3	65
5	ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นขัดแย้งกันตามเกณฑ์ที่ 4	66
6	ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นขัดแย้งกันตามเกณฑ์ที่ 5	67
7	จำนวนข้อคำถามที่ได้รับเลือกตามเกณฑ์ต่าง ๆ.....	68
8	เปรียบเทียบอันดับข้อคำถามในแบบสอบถามฉบับจริงกับฉบับทดสอบ.....	69
9	รายการส่งและรับคืนแบบสอบถาม.....	78
10	จำนวนอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามเพศ.....	84
11	ตำแหน่งหน้าที่ค้ำปกกรรองและสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม... ..	85
12	อายุผู้ตอบแบบสอบถาม.....	86
13	สภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	87
14	วุฒิของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
15	อายุราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	89
16	ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ค้ำปกกรรองและสวัสดิการของผู้ตอบแบบ- สอบถาม.....	90
17	การศึกษาคือ ทุน การประชุม สัมมนา ของผู้ตอบแบบสอบถาม..	91

ตารางที่	หน้า
18	ระดับชั้นและประเภทนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม..... 93
19	หน้าที่ที่เห็นและเพศนักศึกษาคือตอบแบบสอบถาม..... 94
20	ค่าเฉลี่ยและค่าทดสอบความแตกต่าง (t-test) ระหว่างความ- เห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทด้านปกครองและสวัสดิการ.... 96
21	บทบาทด้านปกครองและสวัสดิการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นสอดคล้องและ ขัดแย้งกัน..... 99
22	ค่าเฉลี่ยและค่าทดสอบความแตกต่าง (t-test) ระหว่างกลุ่ม ตัวอย่าง เกี่ยวกับบทบาทด้านการบริหาร..... 105
23	บทบาทด้านการบริหารที่กลุ่มตัวอย่างเห็นสอดคล้องและขัดแย้งกัน... 106
24	ค่าเฉลี่ยและค่าทดสอบความแตกต่าง (t-test) ของข้อทดสอบ- ย่อยและข้อทดสอบทั้งหมด..... 110
25	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้า ฝ่ายปกครองฯ ระหว่างหัวหน้าฝ่ายกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ..... 111
26	จำนวนผู้ตอบและจำนวนปัญหา..... 113
27	กลุ่มปัญหา คะแนนและอันดับความสำคัญของปัญหาฝ่ายปกครองและ สวัสดิการ..... 114
28	จำนวนสถาบันฝึกหัดครูเชิงตามขนาดของสถานศึกษา..... 120
29	เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาประจำ-เกินเรียน ตามขนาดของ- สถานศึกษา..... 121
30	อัตราส่วนนักศึกษาประจำ : หอพัก : อาจารย์ผู้ปกครองหอพัก..... 122

ตารางที่

หน้า

31	จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านปกครองและสวัสดิการ.....	124
32	บุคลากรประเภทต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ.....	125
33	จำนวนแผนกต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ.....	126
34	แผนกต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถานศึกษา ขนาดต่าง ๆ.....	128
35	ปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการในรอบ สัปดาห์.....	129
36	ปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการในรอบ ภาคเรียน.....	131
37	ปริมาณงานประจำปีบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ	132
38	จำนวนหน้าที่อื่น ๆ ของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการ.....	133
39	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของปริมาณงานโดยทั่วไปของหัวหน้า ฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถานศึกษาฝึกหัดครูขนาดเล็ก กลาง และใหญ่	134
40	บทบาทด้านการปกครองที่ความเห็นสอดคล้องกัน.....	143
41	บทบาทด้านการปกครองที่ความเห็นขัดแย้งกัน.....	146
42	บทบาทด้านสวัสดิการนักศึกษาที่ความเห็นสอดคล้องกัน.....	148
43	บทบาทด้านสวัสดิการนักศึกษาที่ความเห็นขัดแย้งกัน.....	151
44	บทบาทด้านการบริหารที่ความเห็นสอดคล้องกัน.....	155
45	บทบาทด้านการบริหารที่ความเห็นขัดแย้งกัน.....	157

ตารางที่

หน้า

46	ปัญหาสำคัญ 10 ประการของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ ตามแนว ทรรศนะของอาจารย์ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายปกครองฯ อาจารย์ฝ่าย ปกครอง และนักศึกษา.....	159
47	ปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการในชม สิปกาห์.....	166
48	ปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการในชม ภาคเรียน.....	167
49	ปริมาณงานบางอย่างของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการในชม ปีการศึกษา.....	169
50	การวิเคราะห์ความแปรปรวนปริมาณงานโดยทั่วไปของหัวหน้าฝ่าย ปกครองและสวัสดิการของสถานศึกษาปีมหัศจรรย์ขนาดเล็กลงกลาง และใหญ่.....	170